

КАРТА
СВІТУ

Ерленд Лу

ВАНТАЖІВКИ «ВОЛЬВО»

Роман

Харків
«Фоліо»
2015

* * *

Май Брітт навіки позбавлена права утримувати хвилястих папужок.

Вирок суду був категоричний та вкрай виразний.

До самого скону їй НЕ МОЖНА заводити папужок, піклуватися про них або хоча б тимчасово наглядати за ними.

Тож прости й прощай давно звична радість: прокидатися під задоволене бурмотіння пернатих акробатів, що гомонять у накритих на ніч клітках, від яких було не проштовхнутися у вітальні дому Май Брітт, що стояв посеред безкрайніх шведських лісів.

Їй ЗАБОРОНЕНО тримати папужок. А також птахів зі схожою будовою дзьоба. До всіх інших пернатих, як не дивно, їй байдуже. Чим вони добрі?

«Коли не можна папужок, то зовсім нікого не треба», — так вирішила Май Брітт, почувши вирок, згідно з яким їй потрібно було сплатити ще й чималий штраф. Шість тисяч крон. У Май Брітт на такі гроші й натяку не було, проте скнари з банку «Скандинавіск Енскільда Банкен» запропонували їй сплатувати той штраф частками.

І з того часу кожен місяць банк забирає двісті крон з її більш ніж скромної пенсії.

Уже декілька років минуло з того судного дня, але й досі не минає і години, щоб Май Брітт з боєм не пригадала ту заборону. Всі її думки обертаються навколо вироку. Проте Май Брітт не розчавлена тим приниженням, ні, не дочекається. Навпаки, вона несе його наче прапор, високо і гордо тримаючи над головою.

Дуже хочеться сказати, що той суд розбудив Май Брітт.

До процесу вона була звичайнісінькою собі домогосподаркою, вправною та спритною. Вона, як і багато жінок її покоління, не мудрувала і не висовувалася, а з ранку до смерку крутилася з дітьми, пранням, прибиранням та іншими клопотами, яких не бачить чуже око.

Але справа з папугами відкрила їй очі на довколишній світ.

І вона побачила, що його ще приводити й приводити до ладу.

Май Брітт з папугами та Май Брітт без них — це дві різні людини.

Май Брітт з папугами якось навіть зворушливо раділа життю. Терпляче, муркочучи собі під ніс пісеньки, чекала чоловіка, піклувалася про нього, коли Біргер повертався на вихідні з фабрики, спочатку в Гетеборзі, а пізніше в Умео, виховувала дітей, пекла пироги, копала картоплю на городі

та спостерігала, як пори року змінюють велике дерево біля будинку, дуб, до річі. Потім, подорослішавши, діти поїхали до великих міст, будувати життя за своїм розумінням; у Май Брітт з'явилося більше вільного часу, і вона багато разів на день міняла воду, підсипала папугам корму та встромляла шматочки яблук (зі свого саду) через пруття кліток, які завжди утримувала у бездоганній чистоті, — це зрозуміло кожному, але ми ще раз це підкреслимо.

Позбавлена папуг Май Брітт стала сварливою. Життя дратує її як у цілому, так і в дрібницях.

Вона сердита на шведське правосуддя. У неї немає теплих почуттів до держави. І вона мріє про те, щоб «Скандинавіск Енскільда Банкен» накрився мідним тазом. Зрештою, вона затаїла образу на концерн «Volvo Trucks»¹, який замовчав видатний вклад Біргера у розвиток автомобілебудування (у галузі вантажівок). Та кожний вечір благає, щоб володар зоокрамниці у Карлстаді, який кладе край будь-яким її спробам придбати нових папужок, послизнувся на сходах, упав і наштрикнувся на поручень (бажано по самісінькі гланди).

До річі, до Бога в неї теж було чимало претензій. Але йому вона ще згодна залишити шанс. Залишає йому голкове вушко. Бо, окрім нього, Май Брітт не має з ким побалакати.

Хто б заперечував — щодо того давнього гріха Май Брітт двох поглядів бути не може. Звісно, вона була не

¹ Вантажівки «Вольво» (англ.).

права. І сама це добре розуміє. Тепер розуміє. Та більш за все мріє лише про одне: відмотати час назад і нічого такого не робити. Але після смерті Біргера для неї начебто згас увесь білий світ, й одного дня, на одинадцятому році зразкового піклування про папужок, Май Брітт з усією ясністю зрозуміла, що маленький горбик на дзьобі птахам зовсім не потрібен, він навіть їм дошкуляє. В люту годину кожному з нас може примаритися й не таке. Вирішивши, що природа з папужковим дзьобом прорахувалась, Май Брітт зістригла усім своїм вихованцям нарости на дзьобах великими педикюрними кусачками. Вона стискала папугу в руці, а іншою відстригала.

Безумовно, таке ставлення до папуг нікому не має сходити з рук.

Але замість того, щоб запропонувати Май Брітт поміч спеціалістів та визначити їй відповідну групу психологічної підтримки, державна машина віддала її до суду, принизила, зробила посміховиськом та відібрала право спілкуватися з єдиними живими створіннями, які її розуміли і які були їй цікаві.

Дев'яносто третій рік живе Май Брітт на своєму хуторі. З народження. Спочатку з батьками і сімома братами та сестрами. Потім усі порозліталися, батьки зістарілися та пішли, і вона, єдина з усіх, побажала залишитися в батьківському домі. Потім з'явився Біргер, на щастя, йому теж сподобалося жити у лісі. Він потроху полював, рибалив. Тиша його не дратувала. На хуторі йому було добре.

У сорокові, коли він пішов працювати до «Volvo Trucks» у Гетеборзі, Май Брітт сполошилася, але чоловік і сам зрозумів, що у Гетеборзі їй робити нічого. Він приїздив на вихідні, перші двадцять років щотижня, а потім, коли перевівся на завод в Умео, — раз на кілька місяців; однак дороги з кожним роком ставали кращими, тож через деякий час Біргер знову почав мотатися додому на вихідні. Кілометрів сімсот-вісімсот в один бік. Що поробиш. Не лише йому далеко діставатися до роботи. Усі живуть по-різному. Хтось працює біля хати, а хтось повинен їздити. По радіо ось розповідали про людину, яка тричі на тиждень мчить за триста шістдесят кілометрів на репетиції духового оркестру.

Муніципалітет Еда замордувався з Май Брітт, вона їхній довічний головний біль. Адже ледве ходить, але до лікаря не заманиш: стара підозрює (і небезпідставно), що її примусять перебраться з рідної домівки до будинку престарілих — там бабусь легше тримати на припоні й не давати волі їхнім різноманітним примхам. А так завдяки одним лікам, які несподівано увійшли в її життя (вони будуть названі пізніше), вона справляється з болем та може дійти до будь-якого потрібного пункту, спираючись на лижні бамбукові палиці. Їх вона на випускає з рук. Тож на вулицях Еда не так уже й рідко можна побачити таку картину: старезна висохла бабуська повзе кудись, терпляче переставляючи лижні палиці у такт до кроків.

Сторонній спостерігач у кращому випадку вирішить, що бабуся, разом з передпенсійним поколінням села, захопилася «північною ходою», — і зробить велику помилку. Лижні бамбукові палиці Май Брітт не мають нічого спільного зі спортом. І якби бабуся знала, чим саме займаються ті ходоки, вона лише зневажливо пирхнула б. Для неї палиці — єдина можливість пересуватися. Вона випускає їх з рук, лише коли — зрідка — лягає подрімати. Увесь інший час Май Брітт, де б вона не була, завжди озброєна палицями. Дерев'яна підлога в її будинку поцяткована дірками від залізного шпичака, але Май Брітт на це щиро начхати. Вона припинила перейматися тим, як виглядає її підлога (як і все інше).

Муніципальні чиновники ламають собі голови: не знають, як бути з Май Брітт. З одного боку, мораль вимагає від них поважного ставлення до найстарішої мешканки Еди, з іншого — вони добре розуміють, що для її порятунку у них занадто короткі руки. Тому вони обрали тактику регулярних подачок, сподіваючись, що коли час від часу підкидати Май Брітт, як собачці, смачні шматочки, то їм вдасться уникнути серйозних скандалів. Річ у тім, що у Май Брітт немає звички поступатися. Вона буде дзвонити, приходити без попередження і сидіти під дверима, скільки б їй не переконували, що потрібної людини немає на місці. Май Брітт нікого й нічого не боїться. З того часу, як стара довідалася про свої законні права, вона стала для чиновників живим страхіттям. Вони не люблять